

forsumpet den kirkelige Frihedsudvikling. Alene det er Grund nok til at være imod en Kirkeforfatning i denne Forstand. De ypperste Repræsentanter for Folkekirken i forrige Aarhundrede, Grundtvig og Vilhelm Beck, have ogsaa modsat sig den — det er vel værd at mærke og at erindre, at ikke blot Grundtvig, men ogsaa Vilhelm Beck til det sidste og paa det bestemteste bekæmpede en Kirkeforfatning.

Det glæder mig altsaa i høj Grad, at ogsaa den højtærede Kultusminister staar paa dette Standpunkt, at han ikke ønsker nogen Kirkeforfatning, og udtrykkelig har forvaret sig mod, at disse Menighedsraad skulde være Begyndelsen til en Kirkeforfatning. Men ogsaa her forekommer det mig, at den højtærede Kultusministers Standpunkt, hvor meget jeg end anerkender det, dog ikke er konsekvent fastholdt og gennemført. I sin Forelæggelsestale nævnedes Kultusministeren, at han kunde tænke sig at gaa med til en Kirkeforfatning, naar Kirkens Adskillelse fra Staten saa at sige stod lige for Døren. Nu forekommer det mig at være en underlig Tanke, og heller ikke nogen rigtig frisindet Tanke, thi naar vi ere komne saa vidt — og mange baade i borgerlige og kirkelige frisindede Kredse ønske jo, at vi snart maatte komme til en Adskillelse mellem Kirke og Stat — naar vi ere komne saa nær, og Frikirken staar for Døren, synes jeg, det vilde være meget lidet frisindet, om denne Forsamling, Rigsdag og Regering, vilde skabe en Kirkeforfatning for den Kirke, som om kort Tid skulde træde ud af Forbindelsen med Staten; saa synes jeg virkelig, man kunde overlade til Kirken selv, naar den træder ud, at indrette sig sin egen Forfatning, ganske som den vil. Nu ønskede den højtærede Kultusminister jo ikke, at dette Tidspunkt skulde være alt for nær; han mente, at der ikke i kirkelige Kredse for Tiden er tilstrækkelig kirkelig Bærekraft — det var det Ord, han brugte — til en saadan Adskillelse. Det er jo beklageligt, hvis vi endnu, 60 Aar efter Religionsfrihedens Gennemførelse her i Danmark og efter 60 Aar, hvor der har været et stærkt kirkeligt Liv, ikke ere komne videre, end at der ikke er tilstrækkelig Bærekraft til at kunne taale en frikirkelig Udvikling. Det er en Falliterklæring for den nuværende Folkekirke, en Falliterklæring, udtalt af dens øverste foresatte, Kultusministeren. Jeg konstaterer kun denne Falliterklæring, og saa siger jeg: Ja, men hvordan skal saa den kirkelige Bærekraft komme? Jeg tror virkelig

ikke ved at opretholde og befæste Folkekirken og da allermindst ved at skabe en Kirkeforfatning, der yderligere vil sammenblande det kirkelige og det borgerlige. Det vil sikkert tværtimod stadig svække, slappe og forringe denne Bærekraft. Hvis Kultusministeren har Ret i, at der endnu ikke er tilstrækkelig kirkelig Bærekraft til at kunne bære en frikirkelig Udvikling, tror jeg kun, der er een Ting at gøre. Maalet er jo Frikirken, ogsaa Kultusministeren stillede det i Udsigt, og det gøre vel alle; fra alle Sider er man enig om, at til sidst naa vi til fuld frikirkelig Tilstand, til sidst adskilles det kirkelige og det borgerlige fuldstændig, det er Idealet eller i hvert Fald Endemaalet for alle. Men skulle vi naa dertil, en Tilstand, hvor den fuldkomne Frihed indtræder, er der sikkert ingen anden Vej at gaa end at gennemføre saa megen Frihed som muligt allerede nu, altsaa gøre Folkekirken saa rummelig, fordragelig og fri som muligt, gøre det saa let som muligt for Frimenigheder at danne sig om frie Præster for derigenem at tilvejebringe den kirkelige Bærekraft, som Kultusministeren nu savner. Og i saa Henseende peger jeg paa, at det er den gamle Vej, det er de virkelig frisindede Traditioner baade her i Tinget og ude i det kirkelige Liv. Jeg peger i saa Henseende paa den bekendte Askovadresse fra 1881. Det er ganske naturligt, at denne Askovadresse er falden mig i Sinde nu, da vi have en Askovmand til Kultusminister. Jeg peger paa denne Adresse fra en hel Række Folkekirkepræster og folkekirkelige Lægmand, som vare samlede paa Askov fra 2. til 4. August 1881 og fremsatte en Række kirkelige Frihedskrav, Frihedskrav, som jeg tidligere har mindet om, men uden at finde Lydhørhed i nogen væsentlig Grad, i alt Fald udenfor mit eget Parti i denne Forsamling, men som jeg haaber, at der nu, da vi have faaet en Askovmand til Minister, maatte være noget mere Forstaaelse af.

Det maatte maaske — med den højtærede Formands Tilladelse — være mig tilladt at oplæse disse 8 korte Punkter, som mange slet ikke huske — saa ville de ogsaa findes paa et let tilgængeligt Sted her i Rigsdagstidenden. Jeg gør opmærksom paa, at det var en Række meget ansete Folkekirkepræster, væsentlig af den grundtvigske Retning, der vedtog disse Punkter; Underskrifterne begynde med saa højt ansete Navne som Vilhelm Birkedal, Andreas Leth, Hoff, Rasmus Lund, Jens Nørregaard, Ernst Trier, Morten Pontoppi-